

Kivánatos volna még a törvényhozás útján oly irányban is intézkedni, hogy a pénzügyi kormányzat jogositva legyen a vállalatok fizetésektelensége esetén a társulati adót, általános adórendezésén kívül is törölni.

Dr. Nyulászi Alajos.

Jogos védelem és kártérítés. A Kuria P. VI. 7/1928. számu 1929 november 5-én hozott ítéletében felperest kártérítési keresetével elutasítja, mert megállapítást nyert, hogy a felperes részvételével lefolyt verekedés folytán alperes hozzátartozói veszélyeztetve voltak és alperes az ő megvédésükben tette a riasztó lövést, mely felperest találta. „Az anyagi jog szerint — mondja az ítélet, — magánjogi vonatkozásban sem jogellenes a sérelmet okozó olyan cselekmény, amely szükséges volt avégett, hogy annak elkövetője az ellene vagy hozzátartozója ellen intézett közvetlen jogellenes támadást elhárítsa“.

Mint hogy pedig a tényállásból a Kuria azt állapította meg, hogy a cselekmény a közvetlen támadás elhárítására szükséges volt, még „a vétlen kártételre vonatkozó magánjogi szabályok értelmében sem követelheti felperes a kára megtérítését, mert az ilyen alapon támasztott kárkövetelés sem áll meg akkor, ha az azt előidéző cselekmény — mint jelen esetben is — nem jogellenes“.

A Kuria ítélete a Magánjogi Törvénykönyv javaslatának 1712. és 1737. §§-ain alapszik. Az 1712. §. szerint nem jogellenes a sérelmet okozó cselekmény, ha *szükséges volt* a végett, hogy a tettes a *sértettnek* közvetlen jogellenes támadását magáról vagy másról elhárítsa. Tehát világosan kimondja, hogy a cselekmény nem jogellenes, azonban kell, hogy a támadás közvetlen és jogellenes legyen, hogy a *sértettnek* a támadása legyen és hogy szükséges legyen a védelem a támadás elhárítására, tehát ne legyen több, mint ami szükséges, ne lépje túl a támadás elhárításához szükséges mértéket.

A büntetőjogban a jogos védelmet a Btk. 79. §-a szabályozza. A jogos védelem kizárja a cselekmény beszámíthatóságát. Ez az első eltérés a magánjogi szabályozással szemben. A jogos védelem esetén is van bűncselekmény, az eredmény-objektive jogellenes, azonban a tettes terhére be nem számítható, a tettes felmentése sem azért történik, mert nincs bűncselekmény, hanem, mert beszámíthatóságot kizáró ok forog fenn (Bp. 326. §. 3. pont). Azonkívül az eltérés az a magánjogi szabályozástól, hogy a jogos védelem akkor is mentesít, ha nem a

sértett volt a támadó fél, tehát ha a sértett csak áldozata az ügynek. Végül büntetőjogilag a jogos védelem határainak menthető tullepése sem büntetendő.

Az ismertetett ítélet tényállásából kitűnik, hogy a Kuria a jogos védelmet szükségesnek találta a támadás elhárítására, tehát nem látott tullepést, de nem állapítható meg, hogy sértett jogellenes és közvetlen támadása hozta-e alperes hozzátartozóit szorongatott helyzetbe? Magában az, hogy felperes a verekedésben részt vett, ha nem ő közvetlenül idézte elő alperes hozzátartozóinak szorongatott helyzetét, magánjogilag még nem elég a jogos védelem megállapításához. Magánjogilag, ellentétben a büntetőjoggal, nincs jogos védelem, ha a közvetlen támadó nem a sértett volt és ha a visszaverés több volt, mint ami a támadás elhárításához szükséges volt — tehát ezekben az esetekben a cselekmény jogellenes és esetleg kártérítésre kötelez.

Ha azonban a magánjogi jogos védelem fennforog, akkor helyes a Kuria álláspontja a Javaslat 1737. §-a szerint, mert a vétklen felelősség esetén is *jogellenes*, de vétklen sértése szükséges valamely jogvédte érdeknek. Ezt a következményt nem tartom célszerűnek, a büntetőjogi szabályozás jobban megfelel a jogrend követelményeinek és a magánjogban sem helyes a méltányosság szerinti vétklen felelősséget is kizárni. Mivel a magánjogi kártérítés kérdésébe nem helyes a beszámíthatóság büntetőjogi fogalmát átvinni, a Javaslat 1712. §-át így tartom átszövegezendőnek: „Nincs tilos cselekmény, ha a sérelmet okozó cselekmény szükséges volt avégett stb.“ Így a jogos védelem nem lenne tilos cselekmény, de objektíve jogellenes maradna és esetleg az 1737. §. keretén belül méltányos esetben kártérítésre kötelezne.

ifj. dr. Szigeti László.

A kereskedelmi megtartási jog érvényesítésére vonatkozó eljárási szabályok. Dr. Szende Péter Pál „A kereskedelmi törvény kézikönyve“ c. művében a Kt. 310. §-a kapcsán jegyzetként utal a kereskedelmi és váltóügyekben követendő *nemperes eljárás* szabályozása tárgyában kelt 68,300/1914. I. M. sz. rendeletre. Ha ez az utalás helyes volna, a megtartási jog érvényesítését tárgyzó eljárásra értékhátáron felül is a járásbirósági eljárás szabályai állanának (14. §. 1. bek.), a bíróság az ügy érdemében nem ítéletet, hanem végzést hozna (16. §.), ideiglenes intézkedésnek volna helye (17. §. ut. bek.), az eljárást befejező érdemleges végzés elleni perorvoslat a felfolyamodás volna (24. §.) stb.